

Секція: Логістика

Саєнсує Марія Анатоліївна

кандидат економічних наук, доцент

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, Україна

КОНЦЕПЦІЯ СИНЕРГЕТИЧНОГО ПІДХОДУ ДО СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ ЛАНЦЮГОМ ПОСТАЧАННЯ

Поняття «синергетика» виникло порівняно недавно. Воно позначає новий напрям міждисциплінарних наукових досліджень, в якому методи, розроблені в одних сферах знань, застосовуються в інших. З другого боку, це — певна система поглядів на навколишній світ, яка дає змогу об'ємно, багатовимірно досліджувати певний процес чи явище й отримувати оригінальні наукові результати. Синергетичний підхід плідотворний і при аналізі економічних систем, а також у виробничій практиці. І саме у цій сфері останнім часом простежуються закономірності, які потребують узагальнення. Термін "синергетика" походить від грецького "sinergeia", що означає спільну погоджену дію. Словник з філософії [1] визначає це поняття визначається як галузь наукового знання, у якій за допомогою міждисциплінарних досліджень виявляються загальні закономірності самоорганізації, саморегулювання, становлення стійких структур у відкритих системах. Основоположником наукової течії вважається німецький професор Г. Хакен, що визначив суть цієї науки так [2]: "Я назвав свою дисципліну синергетикою. У ній досліджується спільна діяльність багатьох підсистем, унаслідок якої на макроскопічному рівні виникає структура та відповідне функціонування". З цього визначення можна зробити висновок, що основним об'єктом науки синергетики є різного роду системи – фізичні, хімічні, біологічні, соціальні тощо, тобто "сукупність елементів, що знаходяться у відносинах і зв'язках між собою й

утворюють певну цілісність, єдність" [2]. Синергетика стверджує, що внаслідок взаємодії елементів систем за певних умов можуть мимоволі з'являтися якісно нові властивості не тільки на мікрорівні, а й у макроскопічних масштабах. Базовими поняттями синергетики, варто вважати ентропію, атрактор, флуктуацію, відкритість і рівноважність системи, біфуркацію, порядок і хаос. На основі використання цих понять можна в загальних рисах описати процес самоорганізаційного створення порядку з хаосу в складній відкритій, далекій від стану рівноваги, системі будь-якої природи. Хоча, як відзначав І. Пригожин [3], ясно й те, що, "застосовуючи природничо-наукові поняття до соціології й економіки, необхідно дотримуватися обережності". З огляду на наведену думку одного з основоположників синергізму і розуміючи, що відносити систему охорони праці до тих, що самоорганізуються і саморегулюються, буде апіорі справою дуже сумнівною, ціль даної статті є спроба визначити можливість і доцільність застосування синергетичного підходу при розв'язанні проблем логістики. Термін «синергетика» походить від грецького слова, яке означає «діючий разом». Скажімо, йдеться про явище посилення дії одного каталізатора додаванням іншого. Синергетика, власне, це вчення про взаємодію. Термін запропонував у 1969 р. керівник інституту Штутгартського університету Герман Хакен для позначення наукового напрямку, який на той час ще не існував. Нове русло досліджень потрібне було для вивчення систем з багатьох складових, аби пояснити, як через взаємодію різних елементів утворюються структури на макроекономічному рівні [2, 3].

Однією із причин побудови логістичних систем є виникнення синергічного ефекту, який може проявлятися у такому: підвищення швидкості руху матеріального потоку від виробника до споживача; скорочення загальних витрат учасників логістичної системи; підвищення рівня логістичного обслуговування, що сприяє збільшенню додаткової

вартості для споживача. Іншими словами, синергічний ефект, що може мати місце в логістичній системі, – це деякий результат, який виникає під час взаємодії компонент логістичної системи. З метою прийняття ефективних управлінських рішень існує потреба, зокрема, в оцінюванні такого ефекту за допомогою відповідних математичних моделей. Існують різні методичні підходи щодо класифікації синергічного ефекту соціально-економічних систем, які можуть бути застосовані й до логістичних систем [4, с. 242-248].

Однією із основних складових логістичної системи є працівники підприємств. Кожен із них виконує певні завдання на належному професійному рівні, проте цього не достатньо, якщо разом їх дії не є злагодженими, скерованими та кооперативними, то в цьому випадку успішне досягнення поставленої мети функціонування логістичної системи є сумнівним [5].

Управлінський синергічний ефект. Створення логістичних центрів у системі постачання централізує певні бізнес-процеси та дає можливість покращити умови зберігання продукції та сировини, сприяє оптимізації їх поставок як на склад, так і споживачам. Фінансовий синергічний ефект пов'язаний, насамперед, з фінансовими потоками, які перебігають в логістичній системі, та може проявлятися, зокрема, у такому: зниження ступеню фінансового ризику; диверсифікація клієнтських сегментів; зниження нестійкості фінансових потоків; зниження ділового ризику тощо.

Операційний синергічний ефект у логістичній системі пов'язаний із операційною діяльністю її компонент [6, с. 176]. Отже, синергічний ефект в логістичних системах може проявлятися, зокрема, таким чином: мінімізація загальних витрат по логістичній системі; ріст бажаного результату функціонування логістичної системи, зростання обсягів продажу продукції; скорочення часу перебігу матеріальних потоків у логістичній системі; гнучка цінова політика на продукцію та її доставку без зменшення загального обсягу прибутку в логістичній системі тощо; підвищення конкурентних переваг у межах логістичної системи

скоординована взаємодія компонент логістичної системи дозволяє їм підвищити конкурентні переваги та збільшувати власну частку на ринку товарів та послуг; за рахунок вузької спеціалізації взаємодіючих складових логістичної системи, кожен з них може більше зосередитися на власному розвитку; можливість надання комплексних послуг у логістичної системи [4, 5, 6]. Із зростанням синергії в логістичній системі зростає і її конкурентоспроможність. Це зумовлено, зокрема, тим, що не достатньо тільки виготовити якісну і потрібну продукцію чи надати послугу, потрібно уміти її донести до споживача. Також, слід зазначити, що синергічний ефект є унікальним явищем логістичної системи та умов її функціонування, а тому важко побудувати одну єдину загальну математичну модель оцінювання такого ефекту для усіх можливих логістичних систем.

Література

1. Философский словарь / Под редакцией И.Т. Фролова. – 5-е изд. – М.: Политиздат, 1987. – 590 с.
2. Хакен Г. Синергетика. – М.: Мир, 1980. – 404 с.
3. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса. Новый диалог человека с природой. – М.: УРСС, 2003.– 312 с.
4. Скіцько В. І. Аналіз та моделювання синергічного ефекту логістичних систем мікроекономічного рівня / В. І. Скіцько // Проблеми економіки. - 2015. - № 1. - С. 242-248.
5. Підвальна О. Г. Синергійний ефект в менеджменті / О. Г. Підвальна, Н. О. Козяр. // Ефективна економіка. - 2013. - № 3.
6. Чмут А. В. Синергічний ефект як фактор підвищення конкурентоспроможності інтегрованих підприємств / А. В. Чмут // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. Серія «Економічні науки». – 2010. – Вип. 97. – 388 с.